

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายจรรย์นิตี หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๔/๒๕๖๗

วันที่ ๑๘ เดือน มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง { ผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒๓ วรรคสอง มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม หรือไม่

ความเห็น

คดีนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กรณีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒๓ วรรคสอง ว่าเป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิเรียกค่าทดแทนจากบุคคลภายนอกใช้หลักเกณฑ์ทางกฎหมายระหว่างสามีและภริยาแตกต่างกัน เป็นการปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกันให้แตกต่างกัน ให้ความคุ้มครองทางกฎหมายระหว่างสามีและภริยาไม่เท่าเทียมกัน ส่งผลให้ชายและหญิงมีสิทธิไม่เท่าเทียมกัน เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องเพศ ขัดต่อหลักความเสมอภาค มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม

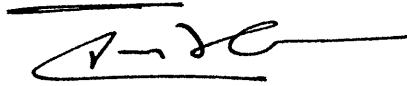
เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ บทบัญญัติในหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย กำหนดหลักแห่งความเสมอภาคของบุคคล และห้ามการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน วรรคสอง บัญญัติว่า ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน และวรรคสาม บัญญัติว่า การเลือกปฏิบัติ

โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เมื่อศาลพิพากษาให้หย่ากันเพราะเหตุตามมาตรา ๑๕๑๖ (๑) ภริยาหรือสามีมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากสามีหรือภริยา และจากผู้ซึ่งได้รับการอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่อง หรือผู้ซึ่งเป็นเหตุแห่งการหย่านั้น วรรคสอง บัญญัติว่า สามีจะเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งล่วงเกินภริยาไปในการทำงานของคู่สาวก็ได้ และภริยาจะเรียกค่าทดแทนจากหญิงอื่นที่แสดงตนโดยเปิดเผยเพื่อแสดงว่าตนมีความสัมพันธ์กับสามีในการทำงานของคู่สาวก็ได้ วรรคสาม บัญญัติว่า ถ้าสามีหรือภริยายินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้อีกฝ่ายหนึ่งกระทำการตามมาตรา ๑๕๑๖ (๑) หรือให้ผู้อื่นกระทำการตามวรรคสอง สามีหรือภரியานั้นจะเรียกค่าทดแทนไม่ได้ บทบัญญัติมาตรานี้ เป็นมาตรการคุ้มครองสถานะความเป็นสามีและภริยาโดยชอบด้วยกฎหมาย และป้องกันมิให้บุคคลอื่นละเมิดสิทธิในครอบครัวของตน เมื่อพิจารณาเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกค่าทดแทนของสามีและภริยาตามมาตรา ๑๕๒๓ วรรคสอง เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกค่าทดแทนของสามีและภริยาไว้แตกต่างกัน กล่าวคือ ข้อแตกต่างประการแรก บุคคลที่สามีหรือภริยาจะเรียกค่าทดแทน กรณีสามีเรียกค่าทดแทน มาตรา ๑๕๒๓ วรรคสอง บัญญัติว่า สามีจะเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งล่วงเกินภริยาไปในการทำงานของคู่สาวก็ได้ กฎหมายใช้คำว่า “ผู้ซึ่ง” ดังนั้น ผู้ใดก็ตามที่ล่วงเกินภริยาไปในการทำงานของคู่สาวไม่ว่าเป็นชายหรือหญิงหรือแม้แต่ผู้ที่ไม่สามารถกำหนดว่าตนเองเป็นผู้ชายหรือผู้หญิงเพียงเพศใดเพศหนึ่ง ซึ่งมีชื่อเรียกตามเพศสภาพและอัตลักษณ์ต่าง ๆ นั้น สามีก็มีสิทธิที่จะเรียกค่าทดแทนจากบุคคลดังกล่าวได้ แต่ในกรณีภริยา ผู้ที่ภริยาจะเรียกค่าทดแทนได้ตามมาตรานี้กำหนดไว้ชัดเจนว่าต้องเป็นหญิงเท่านั้น ภริยาจะเรียกค่าทดแทนจากผู้อื่นที่ไม่ใช่เป็นหญิงย่อมไม่ได้ ข้อแตกต่างประการที่สอง เงื่อนไขการกระทำของบุคคลอันเป็นเหตุให้สามีหรือภริยาเรียกค่าทดแทนได้นั้น ในกรณีสามีกฎหมายกำหนดเงื่อนไขไว้เพียงแค่ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ล่วงเกินภริยาไปในการทำงานของคู่สาว แต่ในกรณีเงื่อนไขที่ภริยาจะเรียกค่าทดแทนได้กฎหมายกำหนดว่า หญิงนั้นต้องแสดงตนโดยเปิดเผยเพื่อแสดงว่าตนมีความสัมพันธ์กับสามีในการทำงานของคู่สาว ดังนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒๓ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองสามีและภริยาในการเรียกค่าทดแทนอย่างไม่เสมอภาคกัน

จึงเป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักความเสมอภาคของบุคคล ทำให้ชายและหญิงมีสิทธิไม่เท่าเทียมกัน และเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลในเรื่องเพศ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒๓ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม และกำหนดค่าบังคับให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ มีผลเมื่อพ้นสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

(นายจिरินติ ทะวานนท์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ